

KITABU KYAKUA ESTA BULONDOLOZI

Kitabu kyakua Esta kilondolwele palua Baizraeli vibaali bateekelue bazia ku Persia, ni vibaapususiiziwe ku mulwani waali wakambila kubalovia. Anzia kine liina lyakua Leza telizimbwilue mu kitabu kyakua Esta, kimanikile bwino nangue Leza waabapususiizie mu koko kukabilua kwa kwipawa bonse. Tekuli amanine waalembеле kitabu kyakua Esta. Kukonkana ni lulimi lwa Kiebrania lwaali lwabombiwa, basambiliile bengi balibalingwila nangue kitabu kyakua Esta kyaalembelue mu pepi myaka 400 NK.

Bintu byaakitikile bilondolwelue mu kitabu kyakua Esta, bilangile Bayuda vibaatendekele kukita nsikunkulu iliyakuutua Purimu. Mua-maleki waali wakuutua Hamani waakambiile kulovia Bayuda. Baizraeli ni Ba-amaleki balukile balwani kutula musita waapitile Baizraeli mu kaseeba kuti baye bafike mu kyalo kibaali balailue na Leza (Kufuma 17.8-16). Pepi na ozo wenka musita waali wakambila Hamani kuti alovie Bayuda, Esta, ozo waali Muyuda, walukile nabeeza wa ku Persia. Kupitila mu nsokezi yakua Mordekai, umo wa mu lupua lwakue lwa pepi, Esta waakilinghaniizie mapange akua Hamani. Pa kyamba kya Bayuda kwanzia balwani babo (Esta 9.20-22), Mordekai waabaanine bakite nsikunkulu ya bobo bwanzio.

Evi Bayuda i vibaatendekele kukita nsikunkulu ya Purimu.

Bwipi bwa bili mu kitabu kyakua Esta

1. Mu katua ka 1 ni ka 2 mulangiliile Esta vi-aali nabeeza wa mu Persia.
2. Mu katue ka 3 kwita mu katue ka 7 mulondolwele Hamani vi-aakambiile kulovia Bayuda ni ye waipailue mukukita evio.
3. Mu katue ka 8 kwita mu katue ka 10 mulondolwele Bayuda viba-anziizie balwani babo ni kutendeka kukita nsikunkulu ya Purimu.

Nabeeza Washti wamuluvia likolo Ahasuero

¹ ☆Ahasuero lu-aali likolo, waateekele biputu bya kyalo 127. Waateekele kutendekela ku India mpaka ku Kushi.

² Mu ezio nsiku, likolo Ahasuero waali waikeele mu Susani, muzi ukata wa kyalo.

³ Mu mwaka wa butatu mu kuteeka kwakue, waakupile makolo akue onse pamo ni babombi, ni bakulu ba balukale ba ku Persia ni ku Media, ni bakindami pamo ni bandabukizi ba mu biputu bya kyalo kuti abatebete.

⁴ Mu nsiku 180, waali wabalangisia bunonsi bwa mu bukolo bwakue pamo ni bulumba ni muginzi wakue.

⁵ Ni ezio nsiku luyaapwile, likolo waatebetele bantu bonse baali mu Susani, bakindami ni basikindeeme. Maliila akitile nsiku kilooba mu bukaba bwa ku kipango kyakua likolo.

⁶ Bobo bukaba bwaali bwafwaniiziwe na bipempe bya ngubo ya mukumino wa sue ni wa lyulu, byaali byakakiilue na lozi lwa kitani

kiweme kya mukumino wa bulumbi ni bikano bya fweta ku mapumpu a marimari. Paali ni bya kwikalapo bya oro ni bya fweta byaali byateekelue pansi paali pafwaniiziwe na mabue alekenkeene akindeeme.

⁷ Baali babapeela bya kumina mu bipe bilekenkeene bya oro, kabili baali babapeela ni divai ingi ya bukolo kukonkana ni buntu bwakua likolo.

⁸ Likolo waabapeele nsambu ya kumina kubalua muntu mu-aatoneene, kabili wa-anine babombi babapeele kubalua muntu belia biatonene kumina.

⁹ Nabeeza Washti ni ye pa ozo musita, waali walimukutebeta banakazi nakue mu nghanda ya bukolo yakua Ahasuero.

¹⁰ Busiku bwa kilooba, likolo lu-aasansamukile na divai, waakuutile Mehumani, Bizta, Harbona, Bigta, Abagta, Zetari ni Karkasi, babombi kilooba bamasai baali bamubombela ni kubaana nangue,

¹¹ “Endo mumuleete nabeeza Washti kuli likolo, wavwele kiteebo kya bukolo, eze amulangisie ku bantu bonse kuwama kwakua nabeeza, pantu waali ni lukebu luweme.”

¹² Babombi baafikiizie mpunda yakua likolo kuli nabeeza, inzi wene waakeene kuya kuli likolo. Likolo waunvwile kipuki kikata.

¹³ Ni pakako, likolo waakuutile bantu baali bamanine mizilo ni bupinguzi, bantu baali bamanine bintu bipalile kukitika pa milandu ya ozu musango pantu i yaali mibeele yakue.

¹⁴ Ni meena abo ni aza: Karshena, Shetari, Admata, Tarshishi, Meresi, Marasena ni Memukani. Baba bakulu kilooba ba ku Persia ni ku Media, i baali babiloolo bakua likolo mu bukolo bwakue.

¹⁵ Likolo waipuziizie nangue, “Kukonkana ni mizilo, tumukite syani nabeeza Washti wakikaana kunakila mwano wakua likolo Ahasuero u-akitwalilua na babombi?”

¹⁶ Memukani wa-asukile ntanzi yakua likolo ni ntanzi ya babiloolo bakua likolo nangue, “Nabeeza Washti taluviizie sie kuli likolo bunke, inzi waluvia ku bakindami bonse, ni ku bantu bonse bekeele mu biputu bya kyalo bya mu kyalo kyakua likolo Ahasuero.

¹⁷ Ozu mulandu wakita nabeeza, wakaba kumanika ku banakazi bonse ni bo tebakaba kuya bakindika balume babo pantu baakaba balanda nangue, ‘Nabeeza Washti lu-aakuutilue na likolo waakeene kuya.’

¹⁸ Ni evi vyenka ba muka bakulu ba ku Persia ni ku Media balia baunvua palua keki kyakita nabeeza, baakaba bakitila evio vyenka masiiko onse akua likolo. Ni mufupula wabo ku balume babo waakaba waleeta mazibo.

¹⁹ Ni pakako, kine kuti likolo wawaminua, nalomba alembe muzilo usikazilulua ku Persia ni ku Media, ulandile nangue Washti tekuti abwelele kuli likolo Ahasuero, ni nsambu ya bunabeeza ipeelue unge mwanakazi awamiisie kukila wene.

²⁰ Ni ozu muzilo paukapundua mu bukolo bwakue bonse, kubalua mwanakazi muka mukindami ni muka asikindeeme waakaba wakindika mulume wakue.”

²¹ Likolo pamo ni babiloolo, baawaamiinue na kako keebo. Kupwako, likolo wakita nga mwaalandiile Memukani.

²² Ni pakako, mpapulo yaatwelue mu nkendo yonse ya bukolo bwakue, kubalua kiputu kya kyalo kyaaleembeelue mubeelele nembelo yabo, kubalua bantu baaleembeelue mu lulimi lwabo. Lupapulo lwaali lwalandile nangue, “Kubalua mwalalume abe kateeka wa nghanda yakue.” Ozo muzilo waapundiilue kubalua muntu mu lulimi lwakue mwine.

2

Esta wa-aluka nabeeza

¹ Pa kyamba, kipuki kyakua likolo Ahasuero lukyaapwile, waamulangulukile Washti, ni kulanguluka mulandu u-aakitile ni bupinguzi bu-aapingwilue.

² Kupwako, babombi bakua likolo balanda nangue, “Likolo akebelue babinundue baweme,

³ kabili likolo abiike bandabukizi mu biputu bya kyalo bya mu bukolo bwakue, evi bakolonghanie babinundue bonse baweme ni kubatwala ku Susani, muzi ukata wa kyalo mu nghanda ya banakazi, kuti basungue na Hegai lisai mubombi wakua likolo aliwasunga banakazi, kabili bapeelue ni bintu bya kwifwaniziiziako.

⁴ Ni kinundue alikumuwamina likolo i alikwaluka nabeeza pa kifuka kyakua Washti.”

Kako keebo kaamuwaamiine likolo, ni ye waakitile mubaamwaniine.

⁵ Mu Susani, muzi ukata wa kyalo, mwaali ni Muyuda umo wa mu mukowa wakua Benyamina liina lyakue Mordekai mwina Yairi, Yairi mwina Simei, Simei mwina Kisi,

⁶ ☆Ozo waatwaminiinue mu bakakua bange kufuma ku Yeruzalemu pamo ni Yekonia likolo wa Bayuda, waatwemue na Nebukadneza likolo wa ku Babeli.

⁷ Mordekai i waakuziizie Hadasa, aliwakuutua Esta, mwana mwina mwinzio ye, pantu nghina ni se baali basyafwile. Ni ye waali ni mibeele iweme ni lukebu luweme. Mordekai waamutweme Esta ni kumusunga nga mwana wakue.

⁸ Kupwako, mizilo yakua likolo luyaapundilue, babinundue bengi baatwelue ku Susani, muzi ukata wa kyalo, kuti basungue na Hegai. Esta ni ye waingiziiziwe mu nghanda mwa Likolo asungue na Hegai waali wali mukulu wa ng-handa ya banakazi.

⁹ Hegai lu-aawamiinue na Esta, taakokwele kubamba kumupeela mafuta a kwifwaniziiziako ni bilio biwamiisie, kabili waamupeelee ni babombi banakazi kilooba baafumine kuli likolo. Esta waakuusiiziiziwe pa inge nkendo iwamiisie mu nghanda ya banakazi pamo ni babombi bakue kilooba bakuti baye bamubombela.

¹⁰ Inzi Esta taababwilile mutundu ni mukowa wakue pantu Mordekai waamukaaniizie.

¹¹ Kubalua busiku, Mordekai waali waienziizia pa musolo wa nghanda ya banakazi kuti amane vili Esta, ni kumana kilikumukitikila.

¹² Musita wa kwifwanizia babinundue waali wa myezi lyanondo ni ibili. Myezi mutanda yaali ya kwifwanizia na mafuta a manemane, ni myezi mutanda yaali ya kwifwanizia na mafuta a manukato pamo ni ange mafuta alekeneene a

kwifwaniziiziako, ntanzi ya kutwalua kinundue umo umo kuli likolo Ahasuero.

¹³ Pa kyamba, kusyali kubalua kinundue aye waya watweme kubalua kantu ka-atona kutwama mu nghanda ya banakazi, evi aye nako ku nghanda yakua likolo.

¹⁴ Kubalua kinundue waali wapeelue nsambu ya kuya kwingila musita wa kyungulo, ni lukeelekee kinundue waali wafuma ni kuya ku inge nghanda ya banakazi kuti aye asungue na Sasagazi lisai mubombi wakua likolo, musungi wa bakazi banike bakua likolo. Kinundue taali kabili na nsambu ya kwingila mu nghanda yakua likolo, inga sie kine likolo wamutonanga, mane akuutue.

¹⁵ Lwaakumeene musita wa kwingila Esta mwina Abihaili mwinzio ye kwa Mordekai, ozo mukazyana Esta waasungilue na Mordekai nga mwana wakue, wene taalombe kange kantu inga sie belia bi-aateaniiziiziwe na Hegai lisai mubombi wakua likolo mukulu wa nghanda ya banakazi. Esta waamwenekele wafwaniine ku bonse baamumwene.

¹⁶ Evi, Esta waatwelue kuli likolo Ahasuero mu nghanda ya bukolo mwezi wa lyanondo, i mwezi wa Tebeti, mwaka wa kilooba mu buteeko bwakue.

¹⁷ Likolo waamutoneesie Esta kukila banakazi bonse, ni ye waitabiilue ni kupeelua buwame kukila babinundue bonse. Kupwako, wamuwika kiteebo kya bukolo ku mutue wakue, wamwalula nabeeza pa kifuka kyakua Washti.

¹⁸ Likolo waatebetele babiloolo ba mu bukolo bwakue pamo ni babombi bakue bonse, ni azo

matebeto aali palwakua Esta. Waabaanine bantu ba mu biputu bya kyalo byonse batuuzie, kabili waabapeele ni bilambu mu aatoneene mu buntu bwakue bwa bulikolo.

Mordekai wamupususia likolo

¹⁹ Babinundue lubaakolonghaniiziwe lya bu-bili, Mordekai waali waikeele pa nghingililo ya nghanda yakua likolo.

²⁰ Esta waali tanalande kantu palua mutundu ni mukowa wakue, nga mu-aalailue na Mordekai, pantu Esta waali wamunakiile Mordekai nga vi-aali wamunakila lu-aali wakisungilue.

²¹ Pa ozo musita Mordekai lu-aali waikeele pa nghingililo ya nghanda yakua likolo, babilipo pa bamasai babombi bakua likolo, Bigtana ni Teresi, bakalinda ba pa mulyango, baafitilue ni kutendeka kumukambila likolo Ahasuero kuti bamwipaye.

²² Mordekai lu-aunvwile ozo mulandu, waa-mubwilileko nabeeza Esta, ni ye waatwele ezio mpunda kuli likolo nga mu-aabwiliilue na Mordekai.

²³ Lubaatoosiizie ozo mulandu ni kusanga nangue ni kisinka, balia bamasai babili baakulik-ilue ku kimuti. Keki kyaakitikile, kyaalembelue ntanzi yakua likolo mu kitabu kya bintu byaali byakitika.

3

Hamani wakambila kulovia Bayuda

¹ Pa kyamba kya bebi bintu, likolo Ahasuero waamupeelee Hamani mwina Hamedata Muagagi, buvinde bwa pa muulu ni kumwalula mukulu wa babombi nakue.

² Babiloolo bonse bakua likolo baali pa musolo wa nghanda yakua likolo, baafwineeme ni kumukindika Hamani, pantu i mwaalandiile likolo, inzi Mordekai taafwineeme ni kumukindika.

³ Babiloolo bakua likolo baali pa musolo wa nghanda yakua likolo, baamwipuziizie Mordekai, “Ale we uliwayatyonenaki mizilo yakua likolo?”

⁴ Kubalua busiku lubaali bamwana evio tekuba waunvua, baamubwilile Hamani, evi bamone kine mapange akua Mordekai alikutwalilila, pantu waali wabaana nangue wene ni Muyuda.

⁵ Ni kiine Hamani lu-aamwene Mordekai tekuba wafwinama ni kumukindika, waunvwile kipuki kikata.

⁶ Inzi taatonene sie kulovia Mordekai bunke, pantu waali wasyamanine mukowa wakua Mordekai. Ni pakako, Hamani waatonene kulovia Mordekai pamo ni Bayuda bonse baali baikeele mu bukolo bwakua likolo Ahasuero.

⁷ Mu mwezi wa mambo, i mwezi wa Nisani, mwaka wa lyanondo ni ibili mu kuteeka kwakua likolo Ahasuero, kubalua busiku ni kubalua mwezi, baali bateyamo bubale ntanzi yakua Hamani mpaka mu mwezi wa lyanondo ni ibili, i mwezi wa Adari.

⁸ Hamani waamwanine likolo Ahasuero nangue, “Kuli mukowa umo wa bantu basalanghaniine mu mikowa ya mu biputu bya kyalo bya mu bukolo bobee, bali ni mibeele yabo ilekenkeene ni mibeele ya kubalua mukowa,

kabili baba bantu balimukukaana kunakila mizilo yakua likolo. Ni pakako, likolo tapalile kubonvwila nkumbu.

⁹ Kine likolo wawaminua, kilembue nangue, ‘Baloviiwe.’ Ni babo baakabalovia naakabapeela talanta ya mutofue nfu lyanondo bakabiike mu kipao kyakua likolo.”

¹⁰ Likolo i lu-aavuulile kazele ka kusyusyuti-lako ka ku munue wakue, ni kumupeela Hamani mwina Hamedata Muagagi, mulwani wa Bayuda.

¹¹ Kupwako, likolo wamwana Hamani nangue, “Sunga nfolanga yobe, kitila bantu bobbe nga mu utoneene we mwine.”

¹² Pa kyamba kya nsiku lyanondo ni itatu ya mwezi wa mambo, bakalemba bakua likolo baakuutilue na Hamani. Waabanine balembe mpapululo ya kutwala ku ndabukizi ya biputu bya kyalo bya mu bukolo bwakua likolo Ahasuero, ni ku bange bakulu balekenkeene. Kubalua kiputu kya kyalo kyaalembeelue mubeelele nembelo yabo, ni kubalua bantu baalembeelue mu lulimi lwabo. Kubalua lupapululo lwaasyusyutiluepo kazele kakua likolo Ahasuero.

¹³ Mikenzi yaatwele mpapululo mu biputu bya kyalo byonse bya mu bukolo bwakua likolo Ahasuero, kuti babenoone Bayuda bonse, babepaye ni kubalovia, balumendo ni bakote, baana lukeke pamo ni banakazi pa busiku bumo, ni kubatwamina bunonsi bwabo bonse. Bobo bwaali busiku bwa lyanondo ni butatu mu mwezi wa lyanondo ni ibili, i mwezi wa Adari.

¹⁴ Twebo twaali mu lwambu lwa mpapululo, twaali twaapalile kupundua kuba mizilo mu kubalua kiputu kya kyalo, evi bantu ba ntundu

yonse babwilue kuti baye baiteaniizie pa bobo busiku.

¹⁵ Mikenzi teyaakokwele kuya nga muya-aniinue na likolo. Mpunda yaatwelue mu Susani, muzi ukata wa kyalo. Likolo Ahasuero pamo ni Hamani baikeele ni kubamba kumina divai. Inzi muzi wa Susani waatoobokele.

4

Mordekai wamulomba Esta amukwasie

¹ Mordekai lu-aunvwile byonse byaakitikile, waakaatile ngubo yakue, wavwala masaaka ni kwipuupa mito. Waabambile kupita mu muzi wa-angwile walimukulila na kikonko.

² Waile kufika mpaka pa mulyango wa nghanda yakua likolo, pantu muntu avwele maasaka taali waitabiziiziwe kwingila mwa likolo.

³ Kubalua kiputu kya kyalo mwaatwelue mpunda ya mizilo yakua likolo, Bayuda baalimo baingiile mu malilo akata ni kuizilika bilio. Bengi pakati kabo baalosiizie ni kulila, baaleele pa masaaka baipuupile mito.

⁴ Babombi banakazi ni balalume, bamasai bakua Esta, lubaile kumubwila Esta palwakua Mordekai, Esta waamunvwiliile nkumbu. Waabapeele ngubo bamutwalile Mordekai evi avuule masaaka, inzi wene waakeene.

⁵ Kupwako, Esta wamukuuta Hataki umo wa pa babombi bamasai bakua likolo waali wamubombela Esta, wamutuma kuli Mordekai aye amwipuzie kine kuli bwaviaki, ni kilengiizie ni kiki.

⁶ Ni Hataki waile kumonana ni Mordekai pa musolo wa muzi pa nghingililo ya nghanda yakua likolo.

⁷ Mordekai waamwanine byonse byaamukitikiile, ni kipendo kya nfolanga yaalaile Hamani ya kubiika mu kipao kyakua likolo kuti Bayuda baloviiwe.

⁸ Kabili waamupeelee ni lwambu lwa mpapulo ya mizilo lulembeluepo mpunda ya kulovia Bayuda, ezio yaapundilue ku Susani, muzi ukata wa kyalo, evi aye amulange Esta, ni kumubwila bi ayanga kumona. Kabili amwane Esta aye kuli likolo apaapaatileko bantu bakue.

⁹ Kupwako, Hataki waya kumwana Esta mwaninwanga na Mordekai.

¹⁰ Kabili Esta waatumine Hataki aye amwane Mordekai nangue,

¹¹ “Babiloolo bonse bakua likolo ni bantu bonse bekeele mu biputu bya kyalo bamanine nangue kukonkana ni mizilo, kubalua muntu, mwalalume ao mwanakazi waakengila mu musolo wa mukati wa nghanda yakua likolo tekuba wakuutilue, waakeepawa, inga sie olia waakoolwelua kabango ka oro, i waakasyala wakosele. Ni nene wenka nsisyapwile nsiku anondo atatu pasili kukuutuako.”

¹² Mordekai lu-aabwililue mpunda yakua Esta,

¹³ waabweziizie kapingu kuli Esta wamwana nangue, “Tekulangakana nangue we ulikupusuka pa Bayuda bonse pantu uli mu nghanda mwa likolo.

¹⁴ Kine wewe teubalandiileko Bayuda pa ono musita, wakaba kuloba pamo ni lupua lwakua

so, pantu tekuli amanine nangue pange i kyubeelele nabeeza pa mulandu wa musita nga ono, inzi Bayuda bene kuti bapusuka mu nzila inge.”

¹⁵ Hataki lu-aapwile kulanda na Esta, Esta ni ye waamubweziizie kuli Mordekai aye amwane nangue,

¹⁶ “Endo ukolonghanie Bayuda bonse bali ku Susani ni kubaana bezilike pa mulandu wane. Bezilike nsiku itatu busiku ni koba pasili kulia ni kumina, ni nene pamo ni babombi bane tulikuizilika evelia vyenka. Pa kyamba, mane ngie nghingile kuli likolo anzia kine nsipeelue nsambu, kine kufua, nfue.”

¹⁷ Kupwako, Mordekai waya kukita nga mwa-aniihue na Esta.

5

Esta wamukupa likolo ni Hamani

¹ Pa kyamba kya nsiku itatu ya kuizilika, Esta waavwele ngubo yakue ya bukolo ni kuya kwimana pa musolo wa mukati wa nghanda yakua likolo wakentele lya ku nghanda yakua likolo. Likolo waali waikeele mu kitebe kyakue kya bukolo wakentele lya ku mulyango.

² Likolo lu-aamwene nabeeza Esta waimeene pa musolo, waawamiinue ni kumuolwela kabango ka oro kaali kali mu minue yakue. Kupwako, Esta wapalama ni kukumiako.

³ Likolo waamwipuziizie nabeeza, “Ulimukukebaki? Utoneneki? Anzia kine ulikulomba nsempu ya bukolo bwane ndikukupeela.”

⁴ Esta wa-asukile evi, “Kine likolo wawaminua, eze lelo pamo ni Hamani ku matebeto ana-muteaniizyanga.”

⁵ Likolo wa-anine babombi bakue nangu, “Endo mumwane Hamani alenge eze evi tukite nga mutoneene Esta. Ni kiine likolo pamo ni Hamani baile ku matebeto ateaniizie Esta.”

⁶ Lubaali balimukumina divai, likolo waamwawane Esta, “Nghane ki-ulimukukeba, ni kyonse ki-ulikulomba, ndikukupeela. Anzia kine ni nsempu ya bukolo bwane ulikupeelua.”

⁷ Esta waalandile evi, “Kandimukukeba ni kantonene kulomba ni kaka,

⁸ ‘Kine ngitabilue na likolo, kabili kine awaminue kun'mpeela kandikulomba, ni kukita muntoneene, nalomba likolo pamo ni Hamani bakabe kwiza ku matebeto anakaba kubatebeta lukeele. Mane nkabe kumwana likolo kandimukukeba.’ ”

Hamani wakambila kumwipaya Mordekai

⁹ Bobo busiku Hamani waafumine wawaminue ni nsansa mu mutima. Inzi Hamani lu-aamwene Mordekai pa mulyango wa nghanda yakua likolo, waamufitiilue pantu Mordekai taimene ni kumufwinamina.

¹⁰ Anzia kyaali evio, Hamani waasipikiziizie. Kupwako, waya ku nghanda yakue, ni kukuuta babibuza bakue pamo ni mukazi wakue Zereshi.

¹¹ Hamani waabambile kubetankila palua bulumba bwa bunonsi bwakue, ni bwingi bwa baana bakue, ni byonse bi-aakitiilue na likolo, pamo ni vi-a-alwilue mukulu pa bakindami ni pa babiloolo.

¹² Kabili Hamani waatwaliliile kulanda nangu, “Nabeeza Esta takikupa muntu unge wa kuya pamo ni likolo ku matebeto a-akiba wateaniizie, inga sie nene, evi ni lukeele nkupilue pamo ni likolo ku matebeto ange.”

¹³ Hamani waalandile evi, “Anzia kili evio, nsizi kuwaminua lundinamona Mordekai Muyuda waikuele pa mulyango wa nghanda yakua likolo.”

¹⁴ Zereshi mukazi wakue pamo ni babibuza bakue bonse baamwanine Hamani nangu, “Tuma bantu bateanie kimuti kileepele metre 25, ni lukeele lukeelekeele ukabe kumwana likolo nangu Mordekai akulikueko, evi ukaye wawamiinue pamo ni likolo ku matebeto.”

Hamani waawamiinue na kako keebo, ni kutuma bantu bateanie kekio kimuti.

6

Mordekai wakindikua

¹ Bobo busiku likolo taaonene tulo, wanine mubombi amuleetele kitabu kyaali kyalembeluemo bintu byaali byakitika pa musita wakuteeka kwakue, kuti bamubelengele.

² ☆Lubaabelengelemo, kyaamwenekele nangu Mordekai i waasongeele bamasai, Bigtana ni Teresi, balia babombi babili ba pa mulyango wa nghanda yakua likolo baali bakambila kumwipaya likolo Ahasuero.

³ Likolo waipuziizie babombi nangu, “Mordekai waapeelue mukinziki, ao kilambuki pa bebio bi-aakitile?”

Babombi bakue ba-asukile nangue, “Tepali ka-akitiilue.”

⁴ Likolo waipuziizie evi, “Papa pa musolo pali ni?”

Ozo i musita waali waingila Hamani pa musolo wa nghanda yakua likolo kuti alanzyanie nakue evi bamukulike Mordekai ku kimuti ki-akiteania.

⁵ Babombi bakue baamwasukile nangue, “Pali sie Hamani i emeene pa musolo.”

Likolo waalandile evi, “Mwane engile.”

⁶ Kupwako, Hamani waingila. Likolo waamwanine nangue, “Kuli ni muntu undimukukeba kukindika. Ndikumukitilaki?”

Hamani waalandile mu mutima mwakue nangue, “Kubako kuli ni unge apalile kukindikua na likolo kukila nene?”

⁷ Hamani wa-asukile evi, “We likolo, ozo muntu u ulimukukeba kukindika,

⁸ aleetelue ngubo ya bukolo yaali yavwaluako na likolo ni farasi waali waseluapo na likolo mwine, ni ozo farasi aye wavwikilue kiteebo kya bukolo ku mutue,

⁹ ni elia ngubo pamo ni olia farasi bipeelue umo akindamiisie pa babombi bakulu bakua likolo, kuti amuvwike olia muntu likolo u alimukukeba kukindika, kabili aseziwe pa farasi ni kumupisia mu musebo ukata wa mu muzi walimukupunda ku ntanzi yakue nangue, ‘Evi, i vyakukitilua olia muntu likolo u akebele kukindika.’ ”

¹⁰ Kupwako, likolo wamwana Hamani, “Ale lenga utwame ngubo pamo ni farasi nga muwalandila, umukitile Mordekai Muyuda ekeele pa mulyango wa nghanda yakua likolo pasili kusiapo ata kamo pa byonse biwalanda.”

¹¹ Hamani i lu-aabuulile ngubo pamo ni farasi, wamuvwika Mordekai elia ngubo, wamusezia pa farasi, ni kumupisia mu musebo ukata wa mu muzi walimukupunda ku ntanzi yakue nangue, “Evi i vyakukitilua olia muntu likolo u-atonene kukindika.”

¹² Kupwako, Mordekai wabwela pa mulyango wa nghanda yakua likolo. Inzi Hamani waile lubilo ku nghanda yakue waivimbiliile ku mutue walimukulila waunvwile bulanda ni busoni bukata.

¹³ Hamani waamulondolweleele Zereshi mukazi wakue pamo ni benakue bonse palua bintu byonse byaamukitikiile. Kupwako, bantu bakue ba maano ni Zereshi mukazi wakue bamwana nangue, “Kine ozu Mordekai uwabamba kufwinamina ni wa mu mukowa wa Bayuda, kisinka we teukikamuvinda, inzi wene waakakulovia.”

Hamani waipaiwa

¹⁴ Ni musita u baali bakilanda sie nakue evio, babombi bamasai bakua likolo baiza, ni kulenga kumutwala Hamani ku matebeto ateaniiziwe na Esta.

7

Hamani wakulikua

¹ Kupwako, likolo ni Hamani baya kulia matebeto pamo ni nabeeza Esta.

² Lubaali balimukumina divai busiku bwa bubili, likolo waamwipuziizie kabili nabeeza Esta nangue, “Kiulimukulomba ni kiki? Nene ndikukupeela, Ni ki-ulimukukeba ni kiki? Nene

ndikukupeela. Anzia kine ni nsempu ya bukolo bwane.”

³ Nabeeza Esta waalandile nangue, “Kine ngitabilue na likolo, kabili kine awaminue kun'mpeela kandikulomba, nalomba n'mpususiwe pamo ni bantu bane,

⁴ pantu nene pamo ni bantu bane tusingiwe kuti twinoonue, twipawe ni kuloviiwa. Kabenge nangue twakisisiwa sie kuti tuye twali bazia, balalume ni banakazi, nga nakitalala sie. Pantu bwavia bwetu tebupalile kumwemia likolo.”

⁵ Likolo Ahasuero waamwipuziizie nabeeza Esta nangue, “Ozo muntu aliwakambila kukita evio nani? Alipi?”

⁶ Esta wa-asukile evi, “Muntu alimukutukyuzia, kabili mulwani wetu, i ozu Hamani, muntu akilile kubiipa.”

Kupwako, Hamani wamukenta likolo ni nabeeza waunvwile mwezo ukata.

⁷ Likolo waabuukile wafiitilue, wasia matebeto ni kuya mu bukaba bwa mu kipango. Inzi pantu Hamani wainikile nangue likolo wakeba kumwipaya, waasyele wamupaapaata nabeeza Esta amulandileko tekuti bamwipaye.

⁸ Likolo lu-aabwelele ku nghanda ya matebeto, waamusangile Hamani waaponeene pansu walimukwivulunga lya palia paali paikeele Esta watambaleele. Likolo waalandile evi, “Ati emwe, ozu muntu alimukukeba kumubaka nabeeza pa ntanzi yane kono ku kipango?”

Pa kyamba kya kako keebo kaalandile likolo, baamuvimbile Hamani pa menso.

⁹ Harbona umo wa pa babombi bamasai bakua likolo waalandile evi, “Mu nghanda mwa Hamani muli ni kimuti kileepele metre 25 ki-akiteania kumukulikako Mordekai waalandile twebbo twa kupususia likolo.”

Likolo waalandile evi, “Mukulikeko ye mwine.”

¹⁰ Penka papo bamukulika Hamani ku kimuti ki-akiteaniizia Mordekai. Kupwako, kipuki kyakua likolo kyatontoloka.

8

Likolo wabiika lifunde palua Bayuda

¹ Bobo bwenka busiku, likolo Ahasuero waamupeelee nabeeza Esta bintu byonse byakua Hamani mulwani wa Bayuda. Mordekai ni ye waile kuli likolo pantu Esta waamubwilile nangue Mordekai ni muntu wakue.

² Likolo waavuulile kazele ka kusyusyutilako ka ku munue ka-aapokolwele kuli Hamani ni kumupeelee Mordekai. Esta ni ye waamubiikile Mordekai kuba mukulu wa bintu byonse byaali byakua Hamani.

³ Kabili Esta waapaapaatile kuli likolo, waponeene pa makasa akua likolo walimukulila walanda likolo afumiepo mapange abi akua Hamani Muagagi a kukambila Bayuda.

⁴ Likolo waamuolweleele Esta kabango ka oro. Esta ni ye waabuukile ni kuya kwimana ntanzi yakua likolo ni kulanda nangue,

⁵ “Kine likolo wawaminua, ni ne kine naitabilua, ni keebo kine kamuwamina, kabili kine wan'mona napalile, kulembue muzilo wa kuzilula muzilo waalembelue na Hamani

mwina Hamedata Muagagi, muzilo ulandile palua kulovia Bayuda bonse bali mu biputu bya kyalo bya mu kyalo kyakua likolo.

⁶ Kubako kuti navinda kusipikizia kumona busanzo pa bantu bane? Kubako kuti navinda kusipikizia kumona lupua lwane palulimukulovi-iwa?"

⁷ Likolo Ahasuero wa-anine nabeeza Esta ni Mordekai Muyuda nangue, "Nene namupeela kale Esta bintu byonse byakua Hamani, ni ye wakulikua kale ku kimuti pantu wakikita mapange abi pa Bayuda."

⁸ Kansi mwemue benka lembele Bayuda byonse bimutonene mu liina lyakua likolo, musyusyutepo ni kazele ka ku munue kakua likolo, pantu malembo alembelue mu liina lyakua likolo, ni kususyutuapo kazele ka ku munue kakua likolo, tekuli wakuvinda kwalulula.

⁹ Pa busiku bwa 23 mu mwezi wa butatu, i mwezi wa Siwani, bakalemba bakua likolo baakuutilue kuli Mordekai kuti balembele Bayuda ni ndabukizi ya biputu bya kyalo 127 kufuma ku India mpaka ku Kushi. Kubalua kiputu kya kyalo kyaalembeelue mubeeleele nembelo yabo, kubalua bantu baalembeelue mu lulimi lwabo. Bayuda ni bo baalembeelue mubeeleele nembelo yabo ni mu lulimi lwabo.

¹⁰ Mordekai waalembele mu liina lyakua likolo Ahasuero ni kususyutapo kazele ka ku munue kakua likolo. Mpapulo yaatwelue mu biputu bya kyalo na baseli ba farasi yaali yaenda lubilo, farasi yaakuziiziwe kuti iye yabombiiwa na likolo.

¹¹ Mpapulo yakua likolo yaapeele nsambu Bayuda bali mu mizi yonse kuti baye bakolonghana ni kwikingilila. Baapeelue nsambu ya kwinoona ni kwipaya pamo ni kulovia kubalua mutundu ni kubalua kiputu kya kyalo kine kyabasakukila, bene ni bakazi babo pamo ni baana babo. Kabili baapeelue ni nsambu ya kutwama bintu bya balwani babo.

¹² Busiku bwaali bwatantikiilue Bayuda bwa kukita evio mu biputu bya kyalo monse na likolo Ahasuero, bwaali busiku bwa lyanondo ni itatu ya mwezi wa lyanondo ni ibili, i mwezi wa Adari.

¹³ Lwambu lwa mpapulo ya mizilo ya kupundua mu biputu bya kyalo yaapundilue ku ntundu yonse, evi Bayuda ni bo baye baiteaniizie kukita kibwelezi ku balwani babo pa bobo busiku.

¹⁴ Baseli ba farasi yaali yaenda lubilo, farasi yaali yabombiwa na likolo, baakinkiziiziwe na likolo kuya kutwala mpunda mu Susani, muzi ukata wa kyalo.

¹⁵ Mordekai waafumine kuli likolo wavwele ngubo ya bukolo ya mukumino wa lyulu ni wa sue, ni kiteebo kikata kya oro ni nkanzu ya kitani kiweme kya mukumino wa bulumbi. Ni Susani, muzi ukata wa kyalo, waabulwile tupundu twa nsansa,

¹⁶ pantu Bayuda bonse baawamiinue ni kupeelua muginzi.

¹⁷ Kubalua kiputu kya kyalo ni kubalua muzi waatweluemo mpapulo ya mizilo yakua likolo, Bayuda baalimo baawaamiinue, baakitile nsikunkulu ni kusangalala. Ntundu ingi yaialwile Bayuda pantu yaali yasyatiina Bayuda.

9

Bayuda baipaya balwani babo

¹ Lwaakumeene busiku bwa lyanondo ni itatu ya mwezi wa lyanondo ni ibili, i mwezi wa Adari, busiku bwaali bwateaniiziwe kupundua ni kufikilizia mizilo yakua likolo, bobo busiku balwani ba Bayuda i bubaali baswapiile kwanzia Bayuda. Inzi bintu bya alulukile pantu Bayuda i ba-anziizie balwani babo.

² Bobo bwenka busiku, Bayuda baakolongheene mu mizi yabo ni mu biputu bya byalo byonse bya mu kyalo kyakua likolo Ahasuero kuti basakukile balwani babo baali bakeba kubalovia. Tekwaali muntu waabakaaniizie pantu bonse baatiinine.

³ Ndabukizi yonse ya mu biputu bya kyalo pamo ni mikenzi yabo, ni bakwasi bakua likolo, baakwasiizie Bayuda pantu baali bamutiina Mordekai.

⁴ Mordekai wa-alukile mukulu mu nghanda yakua likolo, ni bulumba bwakue bwaakumeene mu byalo byonse, pantu buvinde bwakue bwaali bwakililako sie.

⁵ Ni pakako, Bayuda baumine balwani babo ni kubeepaya na bipanga. Balia baali babasuulile, Bayuda baabakitiile mubatoneene.

⁶ Ni mu Susani, Bayuda baipailemo balalume 500.

⁷ Pershandata, ni Dalfoni, ni Aspata,

⁸ ni Porata, ni Adalia, ni Aridata,

⁹ ni Parmashta, ni Arisai, ni Aridai pamo ni Waizata,

¹⁰ baana lyanondo bena Hamani mwina Hamedata mulwani wa Bayuda, ni bo baipailue. Inzi tebaatweme bintu bya balwani babo.

¹¹ Bobo bwenka busiku likolo waaleeteelue mpendua ya bantu baipailue mu Susani.

¹² Likolo waamwanine nabeeza Esta nangue, “Bayuda baipaya bantu 500 ni baana lyanondo bena Hamani mono mu Susani. Paliibufi mu binge biputu bya kyalo. Nghane kinge kiwakeba ukitulue. Nghane kiutonene kulomba upeelue.”

¹³ Esta waalandile evi, “Kine likolo awaminue, nalomba Bayuda bali mu Susani bapeelue nsambu ya kuti lukeele bakabe kukita nga vibakita lelo. Balia baana lyanondo bafwile bena Hamani bakabe kukulikua ku bimuti.”

¹⁴ Likolo waitabiizie kuti kikitue evio vyenka. Mpunda yaatwelue mu Susani, ni balia baana lyanondo bena Hamani baakulikilue.

¹⁵ Kabili Bayuda baakolongheene busiku bwa lyanondo ni ina ya mwezi wa Adari ni kwipaya bantu 300 mu Susani, inzi tebaatweme bintu bya balwani babo.

¹⁶ Ni Bayuda bange baali mu binge biputu bya kyalo baakolongheene kuti bekingilile ku balwani babo evi babe ni mutende. Baba ni bo baipaile bantu 75,000, inzi tebaatweme bintu bya balwani babo.

¹⁷ Bobo bwaali busiku bwa lyanondo ni itatu ya mwezi wa Adari. Inzi busiku bwa lyanondo ni ina mu ozo wenka mwezi, baatuuziizie. Bobo busiku baabukitile kuba busiku bwa nsikunkulu ni bwa nsansa.

¹⁸ Bayuda ba mu Susani ni bo baakolongheene busiku bwa lyanondo ni itatu, ni busiku bwa

lyanondo ni ina. Inzi busiku bwa lyanondo ni isaano ya ozo wenka mwezi, baatuuziizie. Bobo busiku baabukitile kuba busiku bwa nsikunkulu ni bwa nsansa.

¹⁹ Ni pakako, Bayuda ba mu mizi ni ba mu tanda, bene baali batuuza busiku bwa lyanondo ni ina ya mwezi wa Adari. Bobo busiku i bubaakitile kuba busiku bwa nsansa ni bwa kupeelana byabupe.

Nsikunkulu ya Purimu

²⁰ Mordekai waalembete bintu byaakitikile, kabili waatumine mpapulo ku Bayuda bonse baali baikeele mu biputu bya kyalo bya mu kyalo kyakua likolo Ahasuero, Bayuda baali baikeele pepi ni baali baikeele kule,

²¹ kubakonkobeza kuti batwalilile kukita nsikunkulu kubalua mwaka pa busiku bwa lyanondo ni ina, ni pa busiku bwa lyanondo ni isaano ya mwezi wa Adari.

²² Mu bobo busiku Bayuda i bubaakwatiilemo mutende ntanzi ya balwani babo, kabili i mwezi wa-alwiluemo bulanda bwabo kuba nsansa, ni kwalula malilo abo kuba nsikunkulu. Bwa-alukile busiku bwa kupeelana byabupe ni bya kulia pamo ni kukwasiako bapabi.

²³ Ni kiine Bayuda baitabiile kukita nga mubaatendekeele, ni muba-aniinue na Mordekai.

²⁴ ☆Pantu Hamani mwina Hamedata Muagagi, mulwani wa Bayuda bonse, waali wakambila kubeepaya ni kubalovia, kabili baateele puri, i kuteya bubale, kuti abapue ni kubalovia.

²⁵ Inzi likolo lu-aabwililue, waapeene nsambu ya kulemba mpapulo ilandile nange kukonkana ni mapange abi akua Hamani a kukambila kulovia Bayuda, ezio nkambilo imubwelelele ye mwine, ni baana bakue bakulikue ku bimuti.

²⁶ Ni pakako, bobo busiku bwa nsikunkulu baabwinikile Purimu bafumiizie ku liina lya puri. Kyaali pa mulandu wa lupapulo lwaalembale Mordekai, ni pa mulandu wa bintu bibaamwene, ni pa mulandu wa bintu byaabakitikiile.

²⁷ Bayuda, ni nvyalo yabo, pamo ni bonse bailundileko, ezio nsiku ibili ya nsikunkulu baisungile ni kwikita kuba mbeela yabo kubalua mwaka pa musita wakue pasili kulekela.

²⁸ Ezio nsikunkulu ipalile ikabe yalangulukua lyonse pasili kulekela. Nvyalo yonse, ni mikowa yonse ili mu biputu bya kyalo, ni ili mu mizi, bapalile kuya balanguluka lyonse bobo busiku bwa Purimu.

²⁹ Nabeeza Esta mwina Abihaili, pamo ni Mordekai Muyuda, baalembale bakonkobeziizie mu lolu lupapulo lwa bubili palua Purimu.

³⁰ Lupapulo lwaalembelue ni kutwalua ku Bayuda bonse mu biputu bya kyalo 127 bya mu bukolo bwakua likolo Ahasuero. Mu lupapulo mwaali twebbo twa mutende ni twa kisinka,

³¹ pakuti bakonkobezie ezio nsiku ya Purimu pa musita wakue, nga mwaalandiile Mordekai Muyuda ni nabeeza Esta, kabili ni kubakonkobezia palua kuizilika ni kulila, bene pamo ni nvyalo yabo.

³² Mwano wakua Esta waakilile kukonkobezia palua Purimu, ni kulembua mu kitabu kya bintu

byaali byakitika.

10

Bukulu bwakua Mordekai

¹ Likolo Ahasuero wa-anine bantu bonse ba mu bukolo bwakue basonke misonko, pamo ni ba mu bilila bya mumbali lyezi.

² Bikitua byonse byaakitile Mordekai ni buvinde bwakue bwa maka bu-aapeelue na likolo, tebyaalembelue mu kitabu kya lyasi lya makolo a ku Media ni ku Persia.

³ Mordekai Muyuda i waali wa bubili pali likolo Ahasuero, kabili i waali muntu aweme ku Bayuda. Bayuda ba mu mukowa wakue baali bakila kumukindika pantu waali wabakitila biweme ni kulanda nabo palua kwikala bwino.

Kitaabua New Testament
The New Testament in the Taabwa language of the
Democratic Republic of the Congo: Kitaabua New
Testament

copyright © 2023 The Word for the World International

Language: Kitaabua (Taabwa)

Contributor: The Word for the World International

Kitaabua New Testament

The Word For The World International

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Jul 2025 from source files dated 3 Jul 2025

24b09359-97a7-5b03-9034-d1da6e0b4934